

Verslagen 2025

Verslag nieuwjaarswandeling

Zaterdag 11 januari vertrokken we vanaf de Champignonlaan in Ermelo met zonnig weer, rond het vriespunt, richting Nieuw Groevenbeek. Het was een lange stoet wandelaars, 30 in totaal.

Opmerkelijke wandelaars ontdekten al snel ijshaar. Ijshaar wordt ook wel haarijs of sneeuwbaard genoemd. Het ontstaat op dood en nat kernhout van loofbomen. In het hout komen schimmels voor en bij de stofwisseling van die schimmels komt water vrij, dat door kleine openingen naar buiten wordt geperst. Buiten bevriest dit water tot een haarachtige structuur. Een hoge luchtvochtigheid en een temperatuur onder nul is hierbij noodzakelijk. Zolang de schimmels water produceren kan het haarijs aangroeien.

Nadat we Nieuw Groevenbeek passeerden zwierven we richting Drieërweg en vervolgens naar de Ermelosche Heide. De 6 km wandelaars namen afscheid van de rest, dronken koffie bij de Schaapskooi en reden met Ati Vijge in de auto naar Ermelo. Zij hebben nog een bijzondere varen gezien: Geschubde mannetjesvaren (*Dryopteris affinis*), tot niet zo heel lang geleden bekendstaand als zeer zeldzaam in Nederland, maar de laatste decennia sterk uitbreidend.

De anderen liepen heerlijk in de zon over de heide en kwamen met wat regen weer aan in Ermelo.

Verslag: Emke van Hemert

Foto's: Margo Beukers

Houtdorperveld (Ermelo)

Op zoek naar de Klappekster.

Zaterdag 25 januari

De Klappekster is een bijzondere vogel die in kleine aantallen als wintergast voorkomt op grote heideterreinen en hoogvenen. De vogel zit graag op hoge uitkijkposten speurend naar prooien als hagedissen en zelfs muisjes. Prikt gevangen prooien vaak aan doornen of boomtakjes, dit om een voedselvoorraad te hebben.

In het Linnaeusklokje hadden we daarvoor een excursie gepland naar een heidegebied (de Groote Ark) in de buurt van Putten. We werden kort daarvoor gemaild dat de Klappekster niet meer werd waargenomen in dat gebied. Ook werd aangegeven dat de vogel wel werd gezien op het immense heidegebied het Houtdorperveld. Met negen deelnemers parkeerden we langs de Garderense weg in de buurt van Houtdorp. Met wat regenachtig weer liepen we een route waar de Klappekster recent was waargenomen. Met een telescoop werden toppen van bomen afgezocht, maar alleen een enkele Merel of Lijster werd gezien. Plotseling zag een van ons ver weg een Klappekster, die door een waterig zonnetje beschenen, witachtig oplichtte. Nadat Gerhard Nijenhuis zijn telescoop gericht had op de vogel was deze voor ons duidelijk te zien. Er werden zelfs foto's en filmpjes van gemaakt. Als toegift vloog nog een paartje luiddruchtige Raven over. Zo werd de "klapeksterexcursie" toch een succes.

Tekst: Hans Fondse

Foto: Gerhard Nijenhuis

Verslag van de vogelexcursie naar het Reeve diep

Zaterdag 8 februari 2025 "Nonnetjes excursie"

Met veertien deelnemers vertrokken we om kwart over negen vanuit Harderwijk en een deelnemer voegde zich bij ons op het vertrekpunt bij de brug over het Reeve diep. Allereerst liepen we over de nieuwe brug met zicht op de zandbanken die door het lage water door veel vogels bezocht werden. Scholeksters en Kievieten op de zandbanken en grote aantallen Wintertalingen in het water. Na de brug liepen we linksaf over het (fiets)pad. We zagen ook hier veel eenden als Wilde eenden, Bergeenden, Krakeenden, Smienten en na goed speuren nog een Wulp.

In allerlei smalle stroompjes steeds mannetjes en vrouwtjes Nonnetjes, mannetjes met opvallend wit verenpak. In een kale boom hoog op een tak een Slechtvalk, dankzij de meegebrachte telescopen erg mooi zichtbaar. Ook een grote groep Lepelaars, een paartje Grote zaagbekken en allerlei soorten overvliegende groepen ganzen. De koude wind maakte een lang verblijf niet aantrekkelijk en we besloten om twaalf uur terug te gaan lopen. Onderweg hoorden we het merkwaardige geluid van een Waterral die door een van ons ook even werd gezien. Veel ganzen en watervogels gezien, maar het aantal steltlopertjes op de grote zandbanken viel wat tegen. Ook in de winter is het Reeve diep een interessant gebied.

Tekst: Hans Fondse

Foto: Wilma Stoof en Greet Bickers

Verslag van de vogelexcursie naar de Tichelgaten bij Windesheim

Op 22 maart hadden we een mooie vogelexcursie naar de tichelgaten bij Windesheim. Met 11 deelnemers gingen we op pad. De tichelgaten zijn grote kleiputten gegraven voor de steenindustrie. Zo'n 100 jaar geleden stonden er langs de IJssel veel steenfabrieken met hoge schoorstenen. Dit was een ideale plek vanwege de aanwezige klei die hier duizenden jaren geleden door de rivier is afgezet en diende als grondstof voor de bakstenen. Deze waren ook weer makkelijk via de rivier te transporteren. In Windesheim stond ook een steenfabriek en werd buitendijks zand gewonnen en binnendijks klei. Hierbij ontstonden grote plassen (tichelgaten) en deze werden na 1982 toen de fabriek failliet ging aan de natuur overgelaten, net als de ovens, die nu als ruïnes in het landschap te zien zijn. De oude ovens zijn interessant vanwege de vleermuizen en niet toegankelijk. De tichelgaten zijn interessant voor vogels en wij deden dan ook enkele leuke waarnemingen zoals paartjes slobbeenden en paartjes nonnetjes. In de struiken en bomen rondom de plassen hoorden we een goudvink en een zingende zwartkop. Op het eind van de wandeling zagen we nog 4 lepelaars mogelijk als eersten van een kolonie. Op een verharde weg troffen we tientallen platgereden padden aan. Kortom de tichelgaten zijn inmiddels rijke natuurgebieden geworden.

Tekst: Hans Fondse

Foto boven: Volkert Bakker

Foto onder: Hans Schraven

Verslag Vogelexcursie Delta Schuitenbeek en Arkemeen polder

Met tien deelnemers begonnen we, zaterdag 12 april deze excursie om half tien op het parkeerpunt Arlersteeg/Zeedijk. Al snel werd een Visarend gezien waar door sommigen nog vlug een foto van kon worden genomen. Vanaf de dijk waren in het riet verschillende rietvogels als Kleine karekiet en Rietgors te horen en te zien, maar boven alles het harde geluid van de Cettis's zanger. In het verleden was deze laatste een zeldzaamheid maar nu overal waar riet was duidelijk te horen. Bij de boerderij langs de dijk werd met telescoop een Steenuil in een boom waargenomen.

Een voorbijgangster (met hond) vroeg zich af wat wij met kijkers en telescopen aan de boerderij konden zien. Een Steenuil in de bomen rond die boerderij wordt al langere tijd waargenomen. We vervolgden de excursie met zicht op plassen op de weilanden. Opvallend was het grote aantal Kluten in rust en tientallen actieve Grutto's en Tureluurs. Op een paar plaatsen hoorden we vanuit het riet op het weiland het geluid van een Snor. De Delta was bevolkt door groepen watervogels. Kuifeenden, Krakeenden, Bergeenden, Slobeenden en Wintertalingen met het mooiste verenkleed.

Dankzij het buitengewoon mooie weer was deze excursie een echt voorjaarsgebeuren .

*Tekst: Hans Fondse,
Foto's: Kluut: Jose Walters en Guy Reinards*

Verslag Vogelexcursie Stille Kern

Op zoek naar Wielewalen

Met negen deelnemers begonnen wij op maandag 5 mei de excursie om negen uur met de beklimming van de "Tuurtoren" in het gebied de Stille Kern, een deel van het Horsterwold, in de buurt van Zeewolde. Vanaf de hoge toren is het gebied met grote waterplassen, open velden, bloeiende meidoornstruiken en hoge populieren goed te overzien. Hoewel we bij de aankomst wel af en toe de Koekoek hoorden was op die hoogte niet veel te horen.

Nadat we weer op grondniveau waren hoorden we plotseling het "dudeljo" geroep van een Wielewaal. Toen we een tijdje bleven luisteren hoorden we van minstens drie kanten het geluid van Wielewalen. De Stille Kern en het hele Horsterwold staat bekend om deze vogels. We probeerden net als de fotografen de vogel in beeld te krijgen. Helaas lukte dit niet. Na een tijdje liepen we de route rond de Stille Kern. Overal klonk de zang van heel veel bos en struweelvogels: Zanglijsters, Merels, Zwartkoppen, Tuinfluiters, Grasmussen enzovoort. Op de plassen waren Dodaarzen, Meerkoeten en Krooneenden goed te zien. Het gebied is omheind en er komen groepen Schotse Hooglanders (met kalfjes) en Konikpaarden (met veulens) voor. Tenslotte zijn we nog even teruggegaan naar de omgeving van de Tuurtoren om te horen of de Wielewalen nog een 'slotconcert' wilden geven, maar dit bleef nu beperkt tot enkele noten. Omdat we in het begin van de excursie zo goed de Wielewalen gehoord hebben voldoet deze activiteit aan zijn verwachtingen.

Tekst en foto's van Hans Fondse

Veldwijk en Horst

Met vier deelnemers begonnen we op zaterdag 17 mei om zes uur bij de Oude Begraafplaats van Veldwijk. Hoewel de vogelzang een uur eerder nog intensiever was hoorden we een koor van veel vogels. Omdat we allemaal de app Merlin Bird ID op de smartphone gebruikten kregen we direct een overzicht van het aantal door elkaar zingende vogeltjes. Op een (oude) kopie met hulpmiddeltjes om vogelgeluiden te onderscheiden konden we nagaan welk geluid bij welke vogel hoorde. Klankbeschrijvingen, lettergrepen, aantal herhalingen enz. waren "ezelsbruggetjes" om de geluiden te onthouden. Zo leerden we snel het verschil in geluid van Roodborst en Winterkoning, Zanglijster en Grote Lijster, Houtduif en Tortelduif en tiental andere vogels. Net buiten de Begraafplaats zagen we op het weiland vier Reeën in de ochtendnevel. Deze dieren waren aan mensen gewend en vertoonden bepaald geen schuw gedrag.

We fietsten verder en via de Oude Nijkerkerweg gingen we naar de boerderij De Heuvel. Deze mooie oude boerderij (1867) is recent gerestaureerd en staat nu te koop. Daar gingen we via kleine paadjes het bos van Veldwijk in. Ook hier tussen de oude bomen veel vogelgeluid met een luid zingende Zanglijster in de top van een boom. We staken de Nijkerkerweg over en liepen de Kawoepersteeg in tussen veel vakantiehuisjes. We zagen een Grote bonte specht met voer in de snavel die wachtte tot wij weer verder liepen. Daarna gingen we de Looweg op met zicht op agrarisch gebied met mooie Veluwe boerderijen. Hier hoorden we Gierzwaluwen en Boerenzwaluwen. Op het land met net opkomend mais (of graan?) een paar Kievieten. Aan het eind vlogen voortdurend Boerenzwaluwen tussen groepjes paarden laag over het weiland met mesthoopjes. Dankzij de zonneschijn opgewarmd stopten we de excursie tegen een uur of acht.

Tekst en foto's: Hans Fondse

Verslag wandelen met oog voor de natuur

Woensdag 11 juni

De Reest ligt op de grens van Overijssel en Drenthe. De Reest slingert door het landschap met bos, heide en hooilanden. We verbaasden ons over de rust in dit authentieke landschap met mooie doorkijkjes en oude boerderijen. Het was de moeite waard om er naar toe te rijden.

Waarnemingen: atalanta vlinder, jonge ooievaars, koekoek, bolderik, korenbloem, gele ganzenbloem, slangenwortel, glimmerinkzwammen, een ree. En later onderweg een wolf.

*Verslag en bovenste foto: Martin van Hemert
Foto's onder: Volkert Bakker*

Excursie Markerwadden

Met regelmaat werd het door Wilma genoemd: een bezoek aan Marker Wadden, dat is zó bijzonder!

Marker Wadden is een groot project dat zorgt voor natuurherstel van het Markermeer. De eilanden zijn aangelegd met zand, klei en slib uit dit meer. Natuurmonumenten en Rijkswaterstaat werkten samen met een baggerbedrijf aan de uitvoering van dit nieuwe natuurgebied en met de aanleg van Marker Wadden werden een aantal problemen in één keer aangepakt. Zand, klei en slib uit het Markermeer werden gebruikt en op grote schaal werden paaiplaatsen, eilanden en natuurlijke oevers gemaakt. Bedreigde dieren en planten profiteren daarvan. Het gebied is niet alleen boeiend vanwege de vele vogels die er voorkomen en broeden, maar ook kent het een grote verscheidenheid aan bloemen en planten.

Op zaterdag 21 juni is het zover, de excursie naar dit bijzondere natuurgebied staat op het KNNV programma en ondanks de verwachte hitte hebben zich dertien deelnemers enthousiast aangemeld. Behalve de gebruikelijke camera's en verrekijkers hebben we ook hoofddeksels, zonnebrandcrème en flessen water ingepakt.

Ruim op tijd parkeren we de auto's en wandelen naar het vertrekpunt van de boot. Het tochtje wordt uitgevoerd door Natuurmonumenten. Na een goed half uur op het water – zonnetje, wind in de haren – arriveren we op plaats van bestemming. Er zijn verschillende opties wat betreft te volgen wandelroutes: als je niet te snel wilt lopen en regelmatig wilt stilstaan om naar vogels te kijken en/of te luisteren volg je een kortere; als je liever wat steviger doorstapt en alleen zo nu en dan stopt om een plant of vogel te bekijken kun je de route nemen die het hele eiland rond gaat.

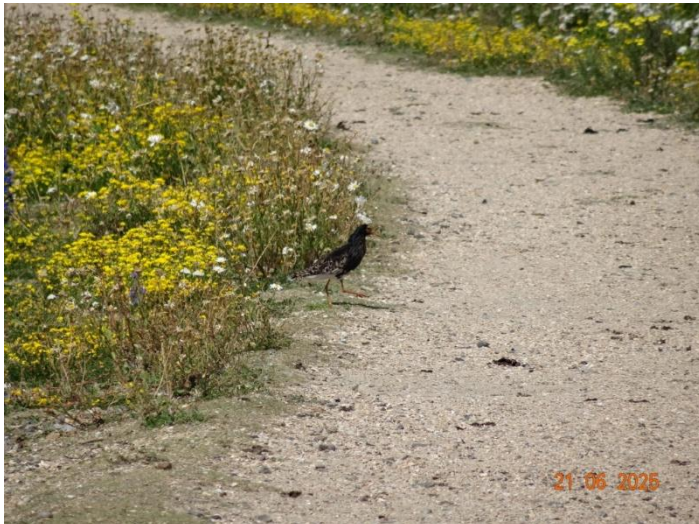
Hoewel er sprake is van meerdere eilanden is er slechts één toegankelijk voor bezoekers. Op dit eiland staan bij de aanlegsteiger voor de boot enkele gebouwen, o.a. een restaurant annex bezoekerscentrum en een uitzichttoren. Verder zijn er op het eiland geen gebouwen en kun je ver van je afkijken. Wat opvalt is de afwezigheid van bomen en struiken, de begroeiing beperkt zich tot planten, grassen en riet. De wind heeft zo vrij spel en dat zorgt met deze temperaturen en een intens schijnende zon voor wat verkoeling.

We wandelen in rustig tempo en houden geregeld stil om planten en vogels te bekijken en/of te beluisteren. Afgezien van gele en witte kwikstaarten, boeren- en huiszwaluwen, zien we ook regelmatig baardmannetjes en -vrouwtjes (baardvrouwtjes?). De kleine karekiet zingt in het riet en tot onze verrassing horen we ineens het zo kenmerkende geluid van de snor! Een ander hoogtepunt is de roep van de roerdomp, die we even later zelfs voorbij zien vliegen.

Voor verschillende deelnemers zijn er 'eerste keer dat ik die zie/hoor!' ervaringen. We kunnen kijkend ook genieten van de dwergstern, ook horen we de waterral.

De kemphaan wordt gespot.

Komen we bijna ogen en oren tekort om de vele vogels te bekijken, ook op het gebied van flora valt er veel te zien, zoals steen- en grasanjers, knoopkruid, brunel, witte honingklaver, wond- en rolklaver.

Als de route ten einde loopt en we terugkomen bij de boot is het aardig warm geworden, en is het tijd om uit de zon te gaan. Rest ons een ijsje en een tochtje op de boot. Wilma had niets teveel gezegd: Marker Wadden is echt bijzonder!

Foto's: Margo Beukers

Foto: De kemphaan, onder Jos Kroonen.

Verslag excursie Nachtzwaluwen op de Ermelose heide

Deze activiteit vond plaats op vrijdagavond 18 juli en was een combinatie van nachtvinders en Nachtzwaluwen vanaf de Schaapskooi Ermelo.

Met vijftien deelnemers liepen we om half tien op het fietspad over de heide. Wat het eerst opviel was de stilte, de meeste vogels hebben na half juli hun territoria al lang bezet, partners gevonden en mogelijk al jongen gekregen. Ook voor het bijzondere geluid van Nachtzwaluwen was het wat aan de late kant. Toch hoorden wij op een bepaald moment het merkwaardige geratel van een Nachtzwaluw. Ook met Merlin Bird ID op de smartphones werd het herkend. Omdat het (weekend) geluid van het verkeer op de N302 erg hard was stopten we lopen in die richting en namen we een zandpad naar het noorden. Hier hoorden we ook geen vogelgeluid, behalve ver weg van de Nachtzwaluw.

Plotseling zagen we recht boven ons een zeer lichte ster die met grote snelheid over kwam. Wat was dit nu? Gelukkig wist Cees dat dit ging om ISS, het internationale ruimte station dat op 400 km hoogte met 36000 km per uur beweegt. Deze onderzoekssatelliet is vanaf het jaar 2000 afwisselend bewoond door een aantal wetenschappers voor divers onderzoek. Hoewel (ook met een kijker) het alleen te zien is als ster zijn de afmetingen enorm! Ongeveer 66 m bij 95 m. Op internet was met onze smartphones duidelijk dat dit op het moment in deze regio te zien was. Hoewel geen vogel vond ik dit ook bijzonder interessant. We vervolgden om elf uur de wandeling naar de lichtjes van de nachtvlingergroep, waar veel vogelaars ook met belangstelling de insecten die op de verlichtte lakens zaten gingen bekijken.

Dank aan Dick Dooyewaard voor de organisatie van beide activiteiten.

Verslag: Hans Fondse

Foto: Martin van Hemert

Verslag Duursche Waarden en Fortmond

De Duursche Waarden bestaat uit geulen, oeverwallen en bosjes in de uiterwaarden van de IJssel bij Olst. Lang werd er rivierklei gewonnen dat voor de productie van baksteen werd gebruikt. De steenfabriek bij Fortmond heeft gefunctioneerd van 1920 tot 1976. De fabriek is tegenwoordig in het natuurgebied opgenomen en de hoge schoorsteen wordt zorgvuldig onderhouden omdat er ruimte voor een nest van Slechtvalken (met uitvliegopening) is gemaakt.

Op zaterdag 23 augustus parkeerden we om tien uur bij het informatiecentrum van de Duursche Waarden bij Den Nul. We liepen een wandeling de zogenaamde "Trage Tocht" over brugges en dijkjes. Wat mij het eerst opviel was het grote aantal (honderden) schelpen van Zwanenmossels die op de oevers van de Lange Kolk lagen. Waarschijnlijk door meeuwen opgepikt uit de drooggevalen oevers door de lage waterstand. We stonden ook stil bij allerlei struiken met grote aantallen bessen. Op een plas dichtbij een uitzicht hut zagen we twee IJsvogels die

steeds in dezelfde omgeving bleven rondvliegen. Daarna liepen we via de Barloseweg naar de rivierdijk van de IJssel. Langs de dijk een bijzonder plantenrijk gebied. Her en der onder andere bloeiende Kruisdistel en Wilde Cichorei. Plotseling zagen we een hoogvliegende Zeearend, die de aanwezige Zilvermeeuwen aanleiding gaf om alarmketen te slaken. Toen we dicht bij de steenfabriek waren hoorden we bedelende kreten van een jonge Slechtvalk hoog vanuit de schoorsteen. Nadat we het dichtbij de fabriek staande uitzichttorentje hadden beklommen konden we de opening in de schoorsteen met het bijna volgroeide Slechtvalken jong met de kijker goed zien. Waarschijnlijk omdat een van de ouders hoog rondvloog maakte het jong bedelende geluiden en vloog plotseling ook vanuit de hoge schoorsteen weg.

Mede dankzij het mooie weer een geslaagde excursie.

Foto's en tekst: Hans Fondse

Boven: Informatiecentrum Duursche waarden

Onder: Top van de schoorsteen van de steenfabriek met de vliegopening voor het slechtvalk nest

Verslag van de vogelexcursie Nekkeveld

We begonnen deze excursie op zaterdag 11 oktober met zes deelnemers om tien uur bij de parkeerplaats Arlersteeg/Zeedijk in de buurt van het Putter stoomgemaal.

Vandaar fietsten we over de Zeedijk met zicht op het Randmeer, waarop zeer veel watervogels waren. We hoorden boven alles het fluitende geluid van groepen Smienten en zagen veel Krakeenden, Slobeenden, Pijlstaarten, Grote zaagbekken en Wilde eenden. Door het sombere weer helaas allemaal wat kleurloos. De eerste (koffie)pauze brachten we door bij de oprit naar het stoomgemaal Hertog Reynout.

We vervolgden de fietstocht over de Zeedijk tot bij het buurtschap Nekkeveld, waar we de Nekkeveld(weg) terug namen. Op de weilanden en in de lucht zagen we grote groepen Goudplevieren met wat Kievieten. Het Nekkeveld is voorzien van sloten en brede watergangen waar altijd veel watervogels te zien zijn. Op de weilanden ganzen en hier en daar een Buizerd op een paal. We fietsten terug via de Arkerweg en de Zeedijk. Tegen één uur waren we weer bij het vertrekpunt.

Tekst en foto's: Hans Fondse

Verslag van de vogelexcursie zaterdag 22 november

We vertrokken om negen uur richting Almere om precies tien uur te arriveren bij het Natuurbelevingscentrum De Oostvaarders. Vanuit dit centrum zijn honderden eenden en ganzen op de plassen van de Broeklanden te zien. We zagen Smienten, Bergeenden, Krakeenden, Wilde eenden, Slobeenden, Tafeleenden en Wintertalingen. Vanaf de (open) bovenste verdieping, het zogenaamde Kraaiennest, is een groot deel van de Oostvaardersplassen te overzien. We zetten de excursie voort door over het fietspad te lopen naar de Jan van de Boschheuvel. Onderweg hoorden we af en toe het geluid van een Cetti's zanger en het rauwe geluid van een Waterral. Ook zagen we door de struiken heen een snel roofvogeltje vliegen, was dit nu een (kleine) Sperwer of een Smelleken? Vanaf de heuvel zagen we ook hier honderden eenden. Af en toe vloog een Zeearend over de plas om tussen de opvliegende eenden misschien een

verzwakt exemplaar te zien dat gevangen kon worden. Hoewel de vogelgriep weer heerst hebben wij daarvan tussen de honderden vogels niets waargenomen.

Teruggelopen naar het restaurant bij het Natuurcentrum hebben we bedacht de kijkhutten langs de Oostvaardersdijk per auto te bezoeken. Het werden achtereenvolgens de kijkpunten kuifeend, nonnetje en zilverreiger. Vanwege de koude en harde oostenwind waren alle eenden aan de westkant van de dijk op het Markermeer gaan zitten. Ook hier honderden eenden van allerlei soorten. Bij de zilverreiger konden we uit de wind door openingen over de Hoekplas kijken. Hier zagen we drie Zeearenden dicht bij elkaar op de kust zitten. Af en toe vloog een Zeearend een rondje over de groep eenden en ganzen die daardoor in paniek opvlogen. Dit om te kijken of er mogelijk verzwakte vogels tussen zaten. Na een paar keer opgeschrikt te zijn vertrokken de eenden en ook de Zeearenden. Tenslotte bezochten we nog de Kleine en de Grote Praambult, waar we een paar vossen zagen rondsluipen. Door het bezoek aan het Natuurbelevingscentrum en het jachtgedrag van Zeearenden eindigden we om half drie deze succesvolle (winter)excursie.

Verslag en foto's: Hans Fondse